

Gens Nostra

„ONS GESLACHT“

MAANDBLAD DER NEDERLANDSE
GENEALOGISCHE VERENIGING

GOEDGEKEURD BIJ KONINKLIJK BESL. VAN 16 AUGUSTUS 1949, No. 65

Leetstelijk goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 5 April 1955

JAARGANG 10

No. 11

NOVEMBER 1955

Redacteur : W. D. H. Rosier, Postbus 976 C, Amsterdam. Medewerker voor Heraldiek : R. T. Muschart, Prümelaan 16, Arnhem. Administrateur van de Contactafdeling : C. Roodenburg, Van Eedenstraat 9, Haarlem. Administrateur der verzending van het Maandblad : Jan Hagoort, Kloosterstraat 11, Naarden. A. W. Brave, Secretaris der Ned. Gen. Ver., Adm. de Ruyterweg 341 II, Amsterdam W 2. W. A. Slingerland, Penningmeester der N.G.V., Weissenbruchstraat 27, Amsterdam W.

Contributie minimum fl. 10.— te storten op Girorekening No. 547064 ten name van de Penningmeester der N.G.V. te AMSTERDAM.

MEDEDELINGEN OVER HET ACHTERHOEKSE GESLACHT ALBERS UIT RUURLO

door

W. ALBERS

(slot)

IVB *Louis Albers*, Koopman en Grutter te Zutphen aan de Laarpoort. Ged. te Ruurlo 27 Sept. 1726, gest. te Zutphen na 1780. In 1780 doet hij zijn zaken over aan zijn zoon *Derk*. *Veneris* 6 Oct. 1780 vraagt *Louis Albers* den magistratuur zijn 19-jarige zoon *Derk* mondig te verklaren om de negotie door te zetten, daar hij zelf zwak is. „Op den 7 October 1780 Dies conform bij den Magistraat hier op gedisponeert” (Prothocol van de Weeskamer der Stad Zutphen; P.W.Z.). Hij tr. te Gendringen 14 Juli 1758 *Geertruidt Immink*, dochter van *Bernadus Immink*. Kinderen:

1. *Bernadus Albers*, ged. te Zutphen 11 Juni 1759.
2. *Derk Albers* (Volgt VB).
3. *Hendrik Albers*, ged. te Zutphen 14 Febr. 1768.

VB *Derk Albers*, Koopman en Grutter te Zutphen, ged. te Zutphen 26 Juli 1761, gest. te Zutphen 26 Nov. 1805. Hij neemt in 1780 de zaken over van zijn vader, (zie onder IVB). Op 8 Sept. 1801 wordt hij, tezamen met *Harmen ter Horst*, beleend met de, van het Huis 't Velde afgespleten, „Velder Bouwhoff,—” bestaende in de boerewoning, twee bergen en schoppe, met een weynig grond en eenige boomen en houtgewasch bezijden het huis, benevens een boomgaard daaraan schietende, mitsgaders de groote Bouwcamp voor het huys te Velde met zijn akkermaalsheggen langs de gemeene weg, van het vonder bij de Kappe tot aan den

hoogen bosch, benevens het jachthuis en het daarbij verpachte land op dien kamp, met de allée van dit laatstgenoemde huys, op het huys te Velde schietende, tot aan de aldaar staende baaken, mitsgaders twee weyden achter voors. kamp, tegen den hoogen bosch grenzende, met het daarin staende houtgewasch, voorts alle de boomen en het houtgewasch tegens die kamp, van het vonder bij de Kappe tot aan den hoogen bosch en wijders tegen voorn. twee weydens langs de gemeene weg staende, met alle zijn rechten en gerechtigheeden, lusten en lasten, servituten en uytgangen exept het regt van plaggen op het gedeelte van het bij het Velde gehoorende Braamveld, doende jaarlijks in ordinarijs verpondinge ingevolge splittinge f 22-19, zijnde thans een bijzonder leen en afgespleeten van het goed en havezathe den Velden, onder Warnsveld gesitueert met zijn ap- en dependentien". (Leenregisters Quartier Zutphen.). Op 14 April 1802 doet *Harmen ter Horst* zijn helft over aan *Derk Albers* en *J. M. Rosegaarde*, zodat *Dirk* het gehele leen in handen krijgt. In 1805, vlak voor zijn dood, gaat dit leen over aan *Anna Aleida van Heeckeren*, geboren *Brouwer*, vrouwe van 't Velde waardoor het weer onder het Huis 't Velde komt. Verder bezat hij onder Warnsveld een huis, geheten „Het Houten Wambuys". Over zijn bezit te Zutphen vermeldt het P.W.Z. o.a. (1 Aug. 1806):

- 1e) Een Huis en Wheere met een Stal daarachter en daar in zijnde Grutterij, alhier in de Laarpoort op de Hoek van 't Hoogestraatje gesitueerd,
- 2e) Een stal of schuur insgelijks op het Hoogestraatje gelegen.
- 3e) Een stal of schuur almede binnen deze Stad in de Melatensteeg gesitueerd."

Hij tr. te Doetinchem 11 Juli 1781 *Johanna Maria Rosegaarde*, ged. te Doetinchem 16 Jan. 1757, begr. te Zutphen 20 Mrt 1808, dochter van *Willem Jansen Rosegaarde*, Boer op de Rosegaarde te Doetinchem, en *Hendrika Jansen*.

Kinderen:

1. *Geertruid Albers*, ged. te Zutphen 1 Mei 1782. In 1841 woonde zij te Warnsveld.
  2. *Willemina Christina Albers*, ged. te Zutphen 30 Juli 1783.
  3. *Hendrik Albers*, ged. te Zutphen 22 Sept. 1784.
  4. *Bernardus Albers*, geb. te Zutphen 23 Febr. 1786. Vroeg gestorven.
  5. *Bernardus Albers*. (Volgt VIB).
  6. *Louisa Albers*, ged. te Zutphen 26 April 1789.
  7. *Frederik Albers*, ged. te Zutphen 12 Mei 1791.
  8. *Willem Albers*, ged. te Zutphen 16 Nov. 1793.
  9. *Hendrika Elisabeth Albers*, ged. te Zutphen 17 Aug. 1796. Vroeg gestorven.
  10. *Hendrika Elisabeth Albers*, ged. te Zutphen 12 Aug. 1799.
- VIB *Bernardus Albers*, Koopman en Grutter te Zutphen, geb. te Zutphen 10 Juni 1787, gest. te Zutphen 28 Nov. 1834; tr. te Zutphen 3 Mrt 1819 *Jenneken Coolhaas*, geb. te Zutphen 3 Mrt 1797, gest. te Eibergen 6 Febr. 1850, dochter van *Berend*

Coolhaas, (Stads)loodgieter en leidekker te Zutphen, 2e luitenant der gewapende burgerij, en *Hendrica Philippina Harmsen*.
Kinderen:

1. *Barend Hendrikus Albers*, geb. te Zutphen 20 Febr. 1820. Nog in leven in 1841.
2. *Derk Albers*. (Volgt VIIB1).
3. *Johannes Marinus Albers*, geb. te Zutphen 30 Sept. 1822, gest. 10 Mrt 1823.
4. *Hendrika Philippina Albers*, geb. te Zutphen 19 Mrt 1824;
5. *Johannes Marinus Albers*, geb. te Zutphen 24 Dec. 1825. Nog in leven in 1841.
6. *Wilhelm Albers*, geb. te Zutphen 13 Juni 1827, gest. 20 Juni 1828.
7. *Louis Albers*, Matroos ter koopvaardij, geb. te Zutphen 13 Juni 1827, gest. Straat Soenda a.b. „Java Koerier” 14 Sept. 1845. Tweeling.
8. *Bernardus Albers*. (Volgt VIIB2).
9. *Jenneken Albers*, geb. te Zutphen 2 Juni 1832, gest. te Nijmegen 1 Juli 1881; tr. te Eibergen 11 Aug. 1859 Dr *Phil. Jan Hendrik Croockewit*, Resident van Banka, geb. te Amsterdam 15 Nov. 1823, gest. te Nijmegen 4 Juni 1880, zoon van *Hendrik Croockewit*, President van de Nederlandse Bank, Lid der Prov. Staten van Noord-Holland, en *Johanna Frederica Dölleman*.

VIIB1 *Derk Albers*, Zeepfabrikant te Zutphen, geb. te Zutphen 28 Jan. 1821, gest. te Zutphen 7 Juni 1869; tr. te Wijchen 14 Aug. 1847 *Johanna Henrica Goedkoop*, geb. te Rotterdam 14 Oct. 1814, gest. te Zutphen 21 Maart 1896, dochter van *Abraham Goedkoop* en *Maria Johanna van Nelle*. (N.B. van dit echtpaar gaat het geslacht *Goedkoop van Nelle* uit.)

Kinderen:

1. Ir *Abraham Bernardus Albers*, Ingenieur bij 's Rijks Waterstaat; geb. te Maastricht 31 Juli 1848, gest. te Cartagena 8 Nov. 1880 bij het graven van het Panama-kanaal. Ongehuwd. Geen progenituur.
2. *Bernardus Abraham Albers*. (Volgt VIIB1).
3. *Johannes Albers*, geb. te Zutphen 14 April 1853, gest. 10 Oct. 1881. Geen progenituur.
4. *Jenneken Albers*, geb. te Zutphen 24 Mei 1855, gest. te Arnhem 6 Juli 1942; tr. te Zutphen 24 Mei 1883 Ir *Arius Rudolph Witkop*, Hoofdinspecteur Verkeer bij de Spoorwegen, geb. te Zutphen 22 Mei 1856, gest. te 's Gravenhage 19 Sept. 1912, zoon van Dr theol. hon. causa *Jacob Witkop* en *Johanna Catharina Fockema*.
5. *Louis Albers*. (Volgt VIIB2).

VIIB1 *Bernardus Abraham Albers*, Zeepfabrikant te Zutphen, Lid van de Gemeenteraad van Zutphen; geb. te Venlo 25 Mrt 1850, gest. te Zutphen 19 Mei 1915; tr. 22 Juli 1875 *Janetta Danelina Capel*, geb. 7 Nov. 1849, gest. te 's Gravenhage 16 Sept. 1920.
Kinderen:

1. Mr Dr *Derk Albers*, Gemeentelijk Referendaris te 's Gravenhage. Later Bibliothecaris van het Vredespaleis. Geb. te Zutphen 7 Dec. 1876; gest. te Almen 10 Mei 1943. Ongehuwd.
Geen progenituur.
- VIIIB2 *Louis Albers*, Zeepfabrikant te Zutphen, geb. te Zutphen 10 April 1857; gest. te Gorssel 8 Sept. 1940; tr. te Nijmegen 20 Aug. 1884 *Jenneken Croockewit*, geb. te Kajoetanam (Sum. W. Kust) 5 Mei 1863; gest. te Gorssel 21 Dec. 1932, dochter van Dr Phil. *Jan Hendrik Croockewit*, Resident van Banka, en *Jenneken Albers*. (Zie onder VIB9).
Kinderen:
1. *Derk Albers*. (Volgt IXB).
  2. *Johanna Albers*, Arts; geb. te Zutphen 18 Juli 1886; tr. te Zutphen 5 Dec. 1921 Mr *Jan Willem Lucas de Booy*, Advocaat en Procureur te Medan, geb. te Tandjoeng Pandan 12 Mei 1887, zoon van *Jan Willem Lucas de Booy*, 1e Luitenant K.N.I.L. en *Gesina Berghuys*.
- IXB Ir *Derk Albers*, Onder-Directeur Keuringsdienst van Waren te Utrecht. Geb. te Zutphen 1 Juni 1885; tr. te Utrecht 8 Juni 1920 *Jeannette Françoise Smit*, geb. te Alblisserdam 22 Juli 1896, dochter van *Jan François Smit*, Fabrikant te Dordt, en *Johanna Rijkée*.
Kinderen:
1. *Louis Albers*, Arts; geb. te Utrecht 24 Febr. 1923.
- VIIIB2 Dr *Bernardus Albers*, Arts te Nijmegen; geb. te Zutphen 23 Febr. 1830, gest. te Nijmegen 19 Oct. 1901; tr. te Warnsveld 5 Sept. 1865 *Petronella Linckers*, geb. te Amsterdam 22 Mei 1841, gest. te Amsterdam 17 Febr. 1885, dochter van *Coenraad Lodewijk Gerhard Linckers* en *Johanna Jacoba Verschuur*.
Kinderen:
1. *Jenny Albers*, geb. te Hellevoetsluis 4 Aug. 1866, gest. te Amsterdam 30 Dec. 1886. Ongehuwd.
  2. *Cornelis Albers*, geb. te Hellevoetsluis 13 Febr. 1868, gest. te Amsterdam 3 Sept. 1887. Ongehuwd.
  3. *Derk Albers*, geb. te Hellevoetsluis 19 Oct. 1870, gest. te Hellevoetsluis 17 Febr. 1871.
  4. .... *Albers*, geb. te Hellevoetsluis 4 Oct. 1872; gest. Hellevoetsluis 17 Febr. 1873.
  5. *Johanna Jacoba Albers*, geb. te Hellevoetsluis 4 Dec. 1874; gest. te Nijmegen 9 Mrt 1947; tr. 26 Mei 1909 *Cornée Marie Gérard van Rijswijk de Jong*, Lt-Kolonel, geb. te Maastricht 3 Jan. 1865; gest. te Nijmegen 9 Mrt 1944, zoon van *Hendrikus Balk van Rijswijk de Jong*, Majoor der Administratie, en *Margaretha Sophia Florentina barones van Lynden*.

W. ALBERS.

Utrecht, Mei 1954.

BIJDRAGE TOT DE GENEALOGIE BEMME (Prot.)

door
L. J. MARHERBE
(slot)

VIIe. *Adrianus Bemme* (17), gd. Delft 11-1-1753, mr. goud- en zilversmid en -drijver, ol. R'dam 1-2-1831, tr. ald. 11-12-1774 *Sara Allart*, gb. R'dam, bg. ald. 23-7-1784; tr. 2e (*Johanna Maria Boon* (18)); tr. 3e *Geertruida van der Wiel*.

Uit het eerste huwelijk:

1. *Johannes*, volgt VIIIb.
2. *Geertruy*, gd. R'dam 11-12-1777.
3. *Antonij*, gd. R'dam 5-11-1778.
4. *Antonij Bemme* (19), gd. R'dam 5-12-1779, etsers, tekenaar, plaatdrukker en stempelsnijder, ol. ald. 15-5-1836, tr. ald. 12-1-1820 *Anna Willemina Middeldorp*, gd. Leiden 13-1-1780, gesch. echtg. van *Jacob Brouwer*, dr. van *Gerrit — en Willemina Vos*.
5. *Nicolaas*, gd. R'dam 19-4-1781.
6. *Adriaan*, gd. R'dam 9-6-1782.
7. *Adriaan*, gd. R'dam 24-6-1783.

VIIIb. *Johannes Bemme* (20), gd. R'dam 10-9-1775, muntstempelsnijder, graveur, etsers en lithograaf, ol. 's-Hage 15-9-1841, tr. Cool 23-10-1808 *Margaretha Sissing*, gb. Scheemda.

Uit dit huwelijk:

1. zoon, gb. Cool 28-7-1809.

VIIIf. *Henderikus Bemme* (21), gd. Delft 28-9-1756, wolkammer, ol. Bergen op Zoom 1807 (22), ondertr. 1e Delft 31-5-1777 *Lucia van Hemert*, bg. Delft 31-1-1778; tr. 2e Delft 8-5-1785 *Johanna de Vouw (de Fou)*, gb. ald. 1760/1, ol. Delft 26-2-1825, dr. van *Mattheus — en Eva Smit*.

Uit het eerste huwelijk:

1. *Johannis*, gd. Delft 28-1-1778.

Uit het tweede huwelijk:

2. *Aarnout Diderik*, gd. Delft 16-10-1785.
3. *Geertruy*, gd. Delft 5-6-1788, ol. 's-Hage 1-12-1831.
4. *Matewis*, gd. Delft 11-5-1790.
5. *Elisabeth*, gd. Delft 22-1-1792.
6. *Eva Bemme* (23), gd. Delft 29-4-1794, tr. ald. 3-11-1824 *Gilles den Hengst*, gb. Delft 3-11-1798, zeilmaker, later tapper, zn. van *Jan — en Elisabeth Mulders*.

VIIIfg. *Christiaan Bemme* (24), gd. Delft 1-7-1770, fabrikleur van wol, ol. ald. 27-5-1819, tr. ald. 5-7-1801, *Elisabeth Petronella Steenwijk*, gb. Delft.

Uit dit huwelijk:

1. *Elisabeth Petronella*.

Vb. *Anthonis Bemme*, gd. Utr. 13-7-1686, tr. ald. 16-5-1712 *Magdalena Cramer*.

Uit dit huwelijk:

1. *Jacobus*, volgt VIId.
2. *Anthoni*, gd. Utr. 24-5-1716.
3. *Cristina*, gd. Utr. 1-5-1718.
4. *Hermannus*, gd. Utr. 12-2-1720.
5. *Johannis*, gd. Utr. 15-10-1721.
6. *Johanna*, gd. Utr. 15-10-1721.
7. *Jan Louis*, gd. Utr. 27-2-1726.
8. *Catharina*, gd. Utr. 24-6-1727.
9. *Jan Louis*, gd. Utr. 2-7-1730.

VIId. *Jacobus Bemme*, gd. Utr. 13-1-1714, tr. ald. 12-7-1740 *Gesina Blom*.

Uit dit huwelijk:

1. *Anna Margrita*, gd. Utr. 2-8-1741.
2. *Madelena*, gd. Utr. 27-10-1743.
3. *Magdalena*, gd. Utr. 23-12-1744.

- (1) „*Aernout Bemme* timmerman soo voor hem selven, als vervangen d'andere sijne mede erffgenamen van *Corn Bemme* d'welcke midts XXXVI £ en bij hem inde voors qualiteitj ontfangen, cedeert aende wed. ende erffgenamen van *Franchoijs van Straten*, eenen schepenen paybrief inhoudende noch LI £ en te betalen volgens den brief verleden bij *Aernout Willemsz Stoop* voor Schepenen deser Stede van dato den IX Februari 1632"..... 3-1-1633. Reg. van plechten en andere schepenacten van Goes. R. A. Middelburg.
- (2) Testament van *Adriaen Bemme* en *Willemijntje Gilles*, zijn vrouw. 20-3-1631. *Nots. G. Borsseleer* te Goes. R. A. Middelburg.
 — Testament van bovengenoemd echtpaar. Hij noemt zijn zuster: *Adriaenken Bemme*. Na het overlijden van de langstlevende der echtelieden zullen de naaste vrienden van de testateur de helft der nagelaten goederen verkrijgen. De testatrice vermaakt de andere helft aan: *Catharina Gilles* haar zuster; aan *Maeyken Bouwens*, wed. van *Heyndrick Schoudee*, haar nicht; aan *Janneke Verheulen*, haar meter, en aan de dochters van haar cosijn *Jan Verheulen*. 14-11-1642. *Nots. M. Synoutskercke* te Goes. R. A. Middelburg.
 — Compareerde *Adriaen Adriaenssen Bemme*, wonende alhier, in huwelijk hebbende *Willemina Gilles*, dochter en mede-erfgename van *Gilles van Berrits*, in leven schout van Bergambacht, constitueert zijn zwager *Adriaen de Jager*, wonende te Lekkerkerk, zodanig gedeelte van kooppenningen te ontfangen als hem, constituant, nog toekomt van *Thijs Aertsz.* gehuwd met *Neeltgen Gilles*, mede zijn zwager, over de koop van zeker huis te Bergambacht, hem comparant nomine uxoris, nevens zijn verdere zwagers aangekomen door de dood van de genoemde *Gilles van Berrits*, en nu aan genoemde *Neeltgen Gilles* verkocht. 30-11-1643. *Nots. M. Synoutskercke* te Goes. R. A. Middelburg.
 — *Adriaen Bemme* de oude verkoopt een huis staande op de Meulendijk te Goes (volgen belendingen). 8-2-1655. Minuten van transport van Goes. R. A. Middelburg.
 — „*Adrn Bemme* oudt omtrent XLV jaren, ende *Corn van Loo* oudt omtrent XLII jaeren bejide inwoonende borgers, d'welcke hebben ten versoucke van *Corn Leendertz* verclaert dat *Leendert Corn* jonckman, die vuytgevaren is op de jacht *Domburch* den 12e Meye 1626 ten dijenste van Oost Ind: Comp, es geweest een echte soone van voors *Corn Leendertz*"..... 7-2-1633. Reg. van plechten en andere schepenacten van Goes. R. A. Middelburg.
- (3) Genoemd in het testament d.d. 14-11-1642 van haar broer *Adriaen*: zie noot 2. Zij is mogelijk identiek met *Adriaentien Adriaensdr.*, jd. van Goes, tr. ald. 18-5-1603 *Cornelis Lenaertsen*, jg. van Goes, bij welk huwelijk *Job Arentsen*, oom van de bruid consenteert.
 Deze *Cornelis Lenaertsen* is mogelijk identiek met: *Corn. Lenarts*, getuige bij de doop d.d. 7-4-1619: II-1.
- (4) Mogelijk is ook zij een dochter van het echtpaar *Adriaen* ..... en *Dingena Cornelisdr.* Bij haar huwelijk met *Pieter Adamsz. Gort* consenteren: *Job Arentsz.* en *Corn. Adriaensz.* naaste vrinden van de bruid. Haar overlijdensacte noemt haar: *Mayken Bemme*, huisvrouw van *Adam P(iete)rs*.
- (5) Procuratie van *Aernout Bemme* en *Marinus Splinters*, timmerlieden alhier. 8-2-1640. *Nots. M. Synoutskercke* te Goes. R. A. Middelburg.
 — Protest tegen *Aernout Bemme* en anderen, timmerlieden, die hebben aangenomen het hout voor de toren van Cattendijke te maken en te leveren. 4-10-1645. *Nots. M. Synoutskercke* te Goes. R. A. Middelburg.
 — Compareert *Cornelis Blaueduve*, wonende te Goes. ...., En alsoo hij *Blaueduve* alsnoch bekend dat hij (aan) *Aernout Bemme* over borchtochte gepresteert voor de somme van ontrent vijf en twintich pond namels daer voren voor hem aengesproocken soude mogen werden van erfen van eenen *Sr Latre* gewesen coopman tot Middelburch, soo ist dat hij comparant om sijnen swager soo veel te ontlasten als mogelijk is, iegenwoordigh is opdragende ende in betalinge gevende soo verre het strecken mach gelijckerwijs des voors *Aernout Bemmes* soon inder qualiteitj als voren tselve accepteert ende aenneemt tot voldoeninge, alle soodanige wijnen asijnen ende t gunt daer aen vast is, als in des comparants hujs ende kelder

soude mogen werden bevonden, midsgaders alle vordere meubilen ende inboel althans in het voors sijn hujs sijnde"..... 15-12-1648. Nots. S. Hoogcamer te Goes R. A. Middelburg.

- Op verzoek van „*Adriaen Bemme* nom sijn vader *Arent Bemme*” worden ten huize van *Cornelis Blaeu*ve de daar bevonden meubelen getaxeerd, „welcke voorn goederen den voorn *Adriaen Bemme* nom sijn vader ten prijse als voren voor betael(ing) ofte immers minderinge van 't gene gem. *Arent Bemme* van de voorn *Blaeu*duve was copeteren heeft aengenomen”. 6-1-1649. als boven.
- Taxatie van goederen van *Cornelis Blaeu*duve z(aliger), ten verzoeke van *Arnout Bemme*. 30-1-1649. als boven.
- *Pieter Synoutskercke*, eiser, contra *Aernout Bemme* in Goes als borg voor *Cornelis Blaeu*dijve, gedaagde, over een geldsom sedert 1 Sept. 1648. 3-2-1653. Maandagsrol van civiele zaken van Goes. R. A. Middelburg.
- *Claes den Ael*, eiser, contra *Adrn Bemme* erfgenaam van sijn ouders, gedaagde, betreffende de koop en levering van hout. 26-5-1653. als boven.

(6) In haar huwelijk consenteert haar broeder: *Cornelis Mathysz*.

(7) *Adriaen Bemme* en *Alida van Drielenburch*, echtelieden, won. te Goes, machtigen *Vincent van Drielenburch*, haar vader, en *Anthony van Drielenburch*, haar broeder, wonende te Utrecht, zich te vervoegen ten sterfhuize van *Johanna van Drielenburg*, haar overleden moei, huisvrouw van *Heyndrick van Wijckersloot*, om daar — met de mede-erfgenamen — de boedel te scheiden, alsmede het legaat te ontvangen dat aan genoemde *Alida van Drielenburch* is vermaakt bij het testament van *Christiaan le Petit*, eerste man van de overleden *Johanna van Drielenburch*. 26-9-1645. Nots. M. Synoutskercke te Goes. R. A. Middelburg.

— *Adriaan Bemme* verkoopt:

a. een huis, staande in de straat, gezegd achter dorp annex de Wijngaardstraat, te Goes. 26-9-1653.

b. nog een huis in diezelfde straat. 5-10-1653.

Nots. S. Hoogcamer te Goes. R. A. Middelburg.

c. een huis aan de Oostzijde van de Oude Beestenmarkt te Goes. 19-1-1654.

Minuten van sporten van Goes. R. A. Middelburg.

— *Lauris Soetelinck*, eiser, contra o.a. *Adriaen Bemme*, bierdrager, wegens schade-regeling ter zake van een okshoofd wijn. 15-10-1653. Maandagsrol van civiele zaken van Goes. R. A. Middelburg.

— *Adriaan van Bemme* verklaart een som geld schuldig te zijn aan sijn oom *Adriaen Bemme*, ter zake van penningen die *Aernout Bemme*, vader van de 1e comparant, heeft ontvangen. 13-2-1654. Reg. van plechten en andere schepenacten van Goes. R. A. Middelburg.

— *Adriaen Bemme* en sijn vrouw *Alida van Drielenburgh*, wonende te Goes, machtigen *Tieman Schoormondt* te consenteren dat des comparants zwager *Leonard Gouwerack* zal mogen ontvangen de trebellannique portie, hem comparant nomine uxoris compeerende van de fidei commissaire goederen van des comparants vrouwen oudoom *Willem van Drielenburgh*, op des comparants kinderen gemaakt. 10-2-1654. Nots. S. Hoogcamer te Goes. R. A. Middelburg.

— *Adriaan Bemme* cedeert al sijn goederen in handen van sijn crediteuren, ter zake van hetgeen zij van hem sijn compeerende „so wt den hoofde van sijn vader als andersints”. 17-2-1654. Nots. S. Hoogcamer te Goes. R. A. Middelburg.

— In naam van de gestelde curateuren en de sequesters in de boedel van *Adriaan Bemme*, worden de hieronde genoemde vaste goederen, gelegen te Goes, verkocht, die in de acten met belending worden genoemd:

30- 3-1654. de windollemolen „Hoochcamer, staande op het ravelijn achter de brouwerij van Clauers.

idem een hof achter de Stoofstraat.

7- 4-1654. het huis „De Corps de Garde”, nabij 's Heerhendrikskinderenpoort.

idem een huis bij de Koepoort, naast het Weeshuis.

10- 4-1654. het huis „Sevencoten” in de Stoofstraat.

4- 6-1654. het huis „De Trapkens” bij de Koepoort.

22- 7-1654. „een nieu onvolmaect huys” bij de Koepoort.

26-10-1654. een huis staande „achter dorp”.

25- 1-1655. nog een huis als boven.

Minuten van transport van Goes. R. A. Middelburg.

- *Adriaen Benne*, coopman van wijnen. 5-3-1659. Burgerboek van Utrecht. G. A. ald.
- Stukken, overgelegd door *Adriaen Bemme*, pander bij het Hof van Utrecht, tot staving van zijn oppositie tegen *Thomas van Wijckerslooth*, tegen een executie wegens borgstelling. Jaar 1665. Civiele rechtspraak no. 2534. G. A. Utrecht.
- „De naeste vrienden van *Adriaen Bemme* ter momboir camer ontboden zijnde omme momboirs te presenteren over de naergelaete onmondige kinderen van voorn: *Bemme* verweckt aen (niet ingevuld) zoo is alhier gecompareert *Vincent Bemme*, dewelcke de momboirschap heeft geaccepteert over zijn onmondige broers en susters”. 13-10-1676. Reg. van besoignes ter momboircamer van Utrecht. G. A. ald.
- (8) Nieuw Ned. Biogr. Wdb.
- (9) Testament van dit echtpaar: 26-8-1678. *Nots. N. van Vecchten* te Utrecht. G. A. ald.
- „Compareerde voor ons ondergz: *Willem de With* Procr voor den Ed. Hove van Utrecht ende *Antonij Bemme*, Leenmannen van den Huijse van Tul en T'Wael, bij gebrek van Gelderse (leenmannen) *Jan Schutter* noe uxoris *Anna van Wijck*” 9-5-1719. Volmachten van de Gelderse Leenkamer. R. A. Arnhem.
- (10) Verbetering van het gestelde in Ned. Patriciaat 1941, blz. 61, Genealogie *Egeling*. Vgl. hiertoe: huwelijksvoorwaarden tussen *Adriaan Bemme*, geassisteerd met *Antony Bemme* en *Johanna van den Bosch* zijn vader en moeder, ter ene zijde, en *Christina Egeling* geassisteerd met *Wijnand Egeling* en *Deliana van der Burg*. haar ouders, ter andere zijde. 1-3-1714. *Nots. J. Woertman* te Utrecht. G. A. ald.
- (11) *Johannes Bemme*, wed. van *Elsje van Beemen*, presenteert tot voogd over *Johannes*, oud 7 jaar, zijn goede vriend..... 4-1-1779. Reg. van personen welke ter momboircamer zijn verzocht. G. A. Utrecht.
- (12) Testament van *Geertruid Hello*, wed. van *Christiaan Reijneke*. Zij noemt haar dochter: *Maria Elisabeth Reijneke*, vrouw van *Jan Bemme*. 6-1-1798. *Nots. W. de Prill* te R'dam. G. A. ald.
- (13) Huwelijksvoorwaarden tussen *Johan Pontsioen*, jongeman, en *Elisabeth Reijneke*, wed. van *Johannes Bemme*. 18-10-1802. als boven.
- (14) Testament van dit echtpaar. 28-2-1798. *Nots. D. Ellinckhuijsen* te R'dam. G. A. ald.
- (15) „*Johannes Bemmee* geb. te Utrecht, getrouwt met een burgeresse deezer stad zijnde wolkammer geadmitteert.” 18-12-1752. Notulen commissarissen *Godshuizen* te Delft. G. A. ald.
- Testament van dit echtpaar: 29-6-1767. *Nots. J. Landman* te Delft. A. R. A. 's-Hage
- (16) Blijkens haar overlijdensacte zou zij 15-1-1771 te Delft geb. zijn.
- (17) *v. d. Aa*: Biogr. Wdb.
- *Adrianus Bemme* Jzoon, mr. goud- en zilversmid en -drijver, eerder weduwnaar van *Sara Allart* en laatst met *Anna Maria Boon* gehuwd geweest — daarvan gescheiden: appointement 19 Jan. 1793 — stelt tot executeur, zijn schoonbroeder *Jan Bake*, subst. secretaris van Rotterdam. 29-6-1805. *Nots. J. v. Oosterhout* te R'dam. G. A. ald.
- (18) *Johanna Maria Boon*, te voren wed. van *Petrus van der Wiel* en nu gesepareerde huisvrouw van *Adrianus Bemme Janszoon*, herroept het testament dat zij met haar genoemde gesepareerde man, op 2 Febr. 1790 voor nots. *C. Crevecoeur* heeft gemaakt. 15-2-1793. *Nots. J. H. Lentfrinck* te R'dam. G. A. ald.
- (19) *Waller-Juynboll*: Biogr. Wdb. van Noord-Ned. Graveurs.
- (20) *v. d. Aa*: Biogr. Wdb; Nieuw Ned. Biogr. Wdb; *Waller-Juynboll*, Biogr. Wdb. van Noord-Ned. Graveurs.
- (21) Testament van het echtpaar *Bemme-van Hemert*. 20-1-1778. *Nots. C. Onderde-wijngaart* te Delft. A. R. A. 's-Hage.

- (22) In het hospitaal ald., blijkens bijlage huwelijksacte van zijn dochter *Eva Bemme* en *G. den Hengst*.
- (23) Testament van *Eva Bemme*, vrouw van *G. den Hengst*, tapper. 7-2-1825. Nots. *W. v. d. Velden* en *L. C. v. Staveren* te Delft. A. R. A. 's-Hage.
- (24) Testament van dit echtpaar: 22-12-1801. Nots. *J. J. Gouverneur* te Delft. A. R. A. 's-Hage.
- *Christiaan Bemme*, koopman, stelt tot erfgename: zijn dochter *Elisabeth Petronella Bemme*, in huwelijk verwekt bij *Elisabeth Petronella van Steenwijk*. Hij stelt tot voogden over deze minderjarige: haar ooms *Adrianus Bemme Jansz*, goud- en zilversmid te Rotterdam en *Hubert Hermanus van Steenwijk*, bouwman, wonende onder Berkel. 15-5-1819. Nots. *J. Vernée* te Delft. A. R. A. 's-Hage.
- Noorden, 1954.

IN HET TEKEN VAN STOK, STAF EN PAAL

door

Dr H. W. M. J. KITS NIEUWENKAMP

In De Westfries van 1947 en 1948, onder redactie van Mr Dr A. de Goede, begon ik onder het pseudoniem Herald een serie korte bijdragen onder het hoofd: Wapens en Symbolen, voornamelijk gezien vanuit een rechtshistorisch standpunt. Door omstandigheden, vertrek o.a. van de redacteur naar Indonesië, verschenen een drietal opstellen van mijn hand, waarna de serie niet verder werd voortgezet. De onderwerpen welke werden behandeld waren :

- I. Het boomwapen van de voormalige gemeente Schellingwoude.
- II. De betekenis van de ketelhaak in de heraldiek en in de folklore.
- III. Symbool van vlijt, geweld en onbuigzaamheid, groeikracht, leven en orde; de hamer.

Een vierde bijdrage onder bovenstaande titel bleef voorlopig in de pen, totdat thans mede naar aanleiding van de belangstelling voor de festuca (notata) in verband met de makelaarsstokjes gereede aanleiding werd gevonden dit onderwerp hier aan te snijden en naar voren te brengen, temeer het geheel in dit kader past om de verschillende soorten van stokken, staven en palen in de heraldiek voorkomende, de revue te laten passeren en aan een bespreking te onderwerpen. Uiteraard dien ik mij terwille van de plaatsruimte te beperken, hoewel hier anders heel wat over te schrijven zou zijn, een studie op zichzelf.

In het algemeen kunnen we zeggen, dat de *stok*, in 't bijzonder de *staf* bij de oude Assyriërs en Babyloniërs het teken was van macht en als symbool van belening naast de ring in gebruik (Jeremias). Als *gladde staaft*, met een knop aan het bovenende en een verdikking onder de greep, van anderen gepunt, spits toelopend hebben we te doen met een specifiek zinnebeeld van de kruistochten (1096—1271), de pelgrimstaf.

Als *eenvoudige staf* verschijnt hij sedert de 13e eeuw als teken van het „richterambt”, de *rechterstaf*.

Als *slangenstaf*, in gevleugelde vorm, *Mercuriusstaf*, attribueert van de handel, koopmanschap; vergelijk ook de *esculaap*, sedert de 15e eeuw voorkomende, ook in wapens, als symbool van de geneeskunde.

De *leliestaf* of *scepter* komt voor als symbool van macht en recht (Brandenburg) en als symbool van het rijks-, erfelijk kameraarsambt (Weinsperg). Het is de oudst voorkomende vorm van de vele soorten staven in wapens en heeft tevens de betekenis van vrede, waardigheid en geweld. De *leliestaf* werd reeds gedragen door de Hebreeuwse vorsten en de Grieken. Bij hen pleegden de koningen te zweren en het neigen van de scepter duidde hun hulde. Behalve dat, was de *leliestaf* het waardigheidsteken voor de in de naam van de vorst optredende en handelende herauten, rechters en gezanten en ook bij de Romeinen voor de zegevierende keizers.

De *bisschopsstaf* of *kromstaf* is het teken van leenverhoudingen tot kerkvoogdijen of bisdommen en in 't bijzonder het zinnebeeld van herderlijke macht en geweld.

Uit deze opsomming van verschillende soorten staven, alle voorkomende in de heraldiek, is het wel opmerkelijk en daar gaat het hier in 't bijzonder om, dat zij alle een zekere meer of minder grote rechtspositie verzinnebeelden en kenmerken en wel vanaf de oudste tijden *rechtssymbolen* uitbeelden, hetzij bij de uitoefening van het recht zelf, als zodanig, tenzij als het verlenen van recht en macht bij het bekleden van een bepaalde functie, of het uitoefenen van een bepaalde waardigheid, zelfs beroep, bijvoorbeeld macht- en gezaghebbend (groot) koopman. Zelfs de pelgrimstaf verleende

aanzien en daardoor een zekere macht en recht, als kenmerk van de vrome pelgrims, algemeen geëerbiedigd en geacht.

Conclusie: *De staf in 't algemeen is het symbool van recht en macht, zowel letterlijk als in overdrachtelijke zin.*

Er is echter meer.

Het wezen ligt dieper.

Behalve rechtssymbool, zoals wij boven gezien hebben, haalde ik tevens aan, dat de staf in zijn verschillende verschijningsvormen van paal (o.a. in de heraldiek) tot festuca voorkomt als symbool van de vrede. Men dient zich dat zo voor te stellen, dat de drager van de staf zelf in dat symbool staat en tegelijkertijd er voor instaat de vrede te behartigen en te bewaren. De staf het symbool van de orde in de oude familie-gemeenschap, symbool van de „Huis”vrede. „Huis” hier in de betekenis van geslacht, (stam)huis. Deze vrede te bewaren was de plicht van het gezinshoofd, de „Huis”heer. We treden hier op het terrein van het oud-Germaansrecht, waarbij een nadere uitweiding ons te ver zou voeren, in verband met de plaatsruimte.

Op één omstandigheid wil ik hier echter nog wijzen namelijk de nota, het teken, het merk aan de festuca, stok, staaf, staf oorspronkelijk aangebracht, had hierbij een bepaalde functie te verrichten: dat merkteken was het „Huis”merk in de werkelijke zin van het woord en niet als verzamelnaam gebruikt. Immers, de staf als symbool van de vrede, werd door het inkerven van het aloude familiesymbool (-teken), met andere woorden het „Huis”merk, tot symbool van de maagschap en de „Huis”-vrede.

Dit is wel de oorsprong van de stok, staf of staaf.

Lit het bovenstaande volgt ook, dat wij hier te doen hebben met een oud-Germaans rechtsgebruik, dat ten nauwste samenhangt met het huismerk. Doch aangezien wij ons hier op zijpaden begeven, kan hier thans niet nader op worden ingegaan.

Wel kan gezegd, dat de festuca notata een rechtssymbool was, gebruikt bij de overdracht van onroerende goederen, bijvoorbeeld grond, evenals bij het aangaan van schuldbekentenissen en borgtochten de (merk)stok een grote rol speelde.

En zou het nu zo verwonderlijk zijn, dat deze festuca uiteindelijk aanleiding heeft gegeven tot de instelling van het makelaarsstokje in de eerste helft van de 17e eeuw, traditiegetrouw? Neen, wanneer men weet, dat in de rechtsgeschiedenis inderdaad symbolen voortleefden en waaraan streng de hand gehouden werd, zonder dat men de oorspronkelijke zin er van begreep, die reeds verloren was gegaan.

En dan is er nog iets opmerkelijks.

Een merkwaardige overeenkomst tussen het makelaarsstokje en de festuca notata, welke men m.i. ten onrechte over het hoofd ziet. Immers, de festuca of stok werd samen met een mes de koper in de schoot geworpen, terwijl bij een transactie de makelaar de rechterschouder van de koper met het stokje aanraakte ter bekrachtiging en in plaats van het opmaken van een voorlopige koopacte! In beide gevallen gebruikte men de stok voor hetzelfde doel, bekrachtiging van koop. Ook dit gebruik wijst op een gemeenschappelijke herkomst. In het ene geval wordt de stok in de schoot geworpen, terwijl in het andere geval de schouder wordt aangeraakt. Bij beide aanraking van het lichaam met eenzelfde symbolische betekenis. De zo typerende aanraking met het stokje werd mij medegedeeld door de heer A. O. van Kerkwijk, oud-directeur van het Koninklijk Kabinet van Munten, Penningen en Gesneden Stenen te 's-Gravenhage, thans te Doorn woonachtig. Beide gevallen zijn analoog.

Dit kan geen toeval zijn en moet met elkaar verband houden. En inderdaad, de staf speelt in de Germaanse rechtsgeschiedenis een zeer bijzondere en belangrijke rol, zoals ook von Amira in zijn klassieke werk „Der Stab in der germanischen Rechts-symbolik” (München 1909) overtuigend heeft aangetoond.

Zo is dan ook de in vele, zo niet in de meeste huismerken voorkomende verticale hoofdstreep verwant aan de paal en de staf. Later werden aan palen, balken en kepers in de heraldiek een secundaire betekenis toegekend van standvastigheid en karaktersterkte, zoals de gebinten van een huis dit tot steun en stevigheid dienen en staande houden, waren ook zij die deze stukken in hun wapen voerden mannen waarop men met raad en daad kon bouwen de steunpilaren; soliditeit. Althans zat die bedoeling hier voor en kon men er naar trachten te streven. Deze betekenis welke men er aan hechte dateert van latere tijd en heeft als zodanig niets uitstaande met het hiervoor gaande. Het blijft voor mij twijfelachtig in hoeverre dit inderdaad opgaat en van waar deze bewering herkomstig is, die *Gründel* zonder bronvermelding aanhaalt (1907). Curiositeitshalve maak ik er hier melding van en kan een ieder het zijne ervan geloven.

Ten aanzien van de staf houd ik mij als hiervoren uiteengezet, aan het symbool van de *gerechtsvrede*. Het is de slotsom waar ook *Ruppel* in zijn bekende werk toe komt.

En in deze vaststelling van de feiten ligt wel de oplossing van het probleem van het makelaarsstokje.

Ter completering van deze stok, staf en paal materie rest ons een kort resumé te geven van de voorkomende verschillende soorten, zowel in de heraldiek als daar buiten, aangezien al deze stokken, staven en palen min of meer zijdelings met elkaar in verband staan en teruggebracht kunnen worden tot de oorspronkelijke hierboven naar voren gebrachte grondgedachte van *rechtssymbool*.

Bij het raadplegen van *Steenkamp's Heraldisch Vademecum* valt het op, dat deze auteur bij de beschrijving van de „paal” in wapens de verzuchting uitsprekt, waarom dit herautstuk zo veelvuldig wordt aangetroffen speciaal in de wapens van tal van steden in Zuid-Holland. In 't kort kan hier worden verklaard, dat dit stuk in 't bijzonder voorkomt in stedewapens, gelegen aan open water, een rivier, met andere woorden aan een vaarwater, belangrijk voor de koophandel en het vervoer van handelsproducten, zoals dat het geval is o.a. met Brielle, Delft, Dordrecht, Gouda, Rotterdam, enz., waarnaast ook elders zoals Medemblik, Weesp, Bommenede e.a.; alle plaatsen waarbij de paal in het wapen een integrerend bestanddeel uitmaakt. Het is duidelijk, de paal duidt hier aan het voor deze plaatsen zo belangrijke vaarwater, waaraan ze liggen, waaraan tevens weer het rechtsidee verbonden, handelsrecht, tolrecht, accijnzen en andere belastingen van verschillende aard in verband met het handelsrecht en de waterweg waaraan deze plaatsen liggen, of oorspronkelijk gelegen hebben.

In de eerste plaats vertegenwoordigt hier dus de paal de waterweg, de handelsverkeersweg en in de tweede plaats treedt ook hier het rechtssymbool naar voren, van oudsher.

Denk bijvoorbeeld ook aan het begrip verbonden aan *gerechtspaal*, *schandpaal* en *grenspaal* alle in direct verband staande met het (ge)recht, waar inderdaad de palen in wapens van gerechtsdienaren, schouten, schepenen, enz. op kunnen wijzen. Voor de grenspaal werd ook de *grenssteen* gebruikt, waarover op zich zelf een hele verhandeling zou zijn te schrijven en waaraan tal van volksverhalen zijn verbonden. Zie ook daarover het artikel van *J. Helsen*: *Toponymica in Kempische grensafbakening* voorkomende in de Mededelingen van de Vereniging voor Naamkunde, 31 jrg., 1955, blz. 16—54. Daarnaast treedt de paal in de wapenkunde ook losstaand als zodanig op, grenspaal. Of met z'n drieën, „hamayden”, zie hierna.

Behalve als de genoemde staven in wapens voorkomende, wordt ook de *maarschalkstaf* aangetroffen, als zodanig een grote macht vertegenwoordigende, waaruit voortvloeit tegelijkertijd een groot recht.

De voorkomende *stokken* in de heraldiek zijn veelal gekruist, terwijl het bekende Bourgondische kruis bestaat uit twee gekruiste knoestige stokken.

Dan komen als waardigheids- en rechtstekens nog tal van andere soorten stokken voor, soms met inscripties en namen, waardoor zij tot op de huidige dag als interessant familiestuk of in musea bewaard worden.

In de eerste plaats wil ik als zodanig noemen de merkwaardige stokken waar ons medelid, de makelaar, de heer *Janus* zo vriendelijk was mij op te wijzen, met name de *wachtstokken* van de watermolenaars, waarover men een beschrijving kan lezen in het boek van *Bicker Caarten*: *Molenleven in Rijnland*, Leiden 1946; o.a. in gebruik bij de Hazerswoudse Droogmakerij (Oost- en Westvaart). In genoemd boek treft men op blz. 76 ook afbeeldingen van deze stokken aan, die nu eens niet te maken hebben met het (ge)recht (pordersstokken).

Anders staan de *bodenstaven* en *gildenstokken* ervoor, die wel degelijk tot het bovenstaande zijn terug te brengen. Wil men daar meer van weten, dan kan men daarover een en ander vinden in de *Catalogus der Tentoonstelling van Kunstvoorwerpen* in vroegere eeuwen uit edele metalen vervaardigd, gehouden door de Maatschappij „*Arti et Amicitiae*”, 1880 (Amsterdam). Hierin een beschrijving, onder de rubriek „*Bodenstaven, Gildenstokken en Scepters*” (blz. 201—205) van een aantal dezer voorwerpen.

Bodestokken worden vrij veelvuldig aangetroffen. In het historisch museum te Nijmegen zelfs een mooie serie van deze rechterlijke waardigheidsstekens, *gerechtsbode*. Bode van het stadhuis. Bodestaven worden ze ook wel genoemd. Idem in het Broederpoortmuseum te Kampen; een zilveren exemplaar. Doch dit is de staf van een bode van een gilde.

Een mooi zilveren exemplaar van een vermoedelijke bodestaf bezit ook de heer *A. O. van Kerkwijk* te Doorn, vertonende een ebbenhouten, denkelijk verkorte staaf, waarop gemonteerd een zware handgesmede zilveren gekanteelde toren of burcht. Denklijk de wapenfiguur van het stadswapen en zou dat dan van Middelburg kunnen zijn, waar dit exemplaar vandaan komt. Zekerheid daaromtrent bestaat niet. Het zou

o.a. ook Oostburg kunnen zijn, temeer daar ter plaatse de stadsbode nog getooid is met een zilveren teken vertonende het stadswapenschild met de burcht in een cartouche en gekroond, waarvan afhangen zware zilveren kettingen met het motief van de burcht herhaald; 17e eeuw, stijl Lodewijk XIV. Ook het stuk van de Heer van Kerkwijk is uit Zeeland afkomstig, Middelburg. Verder onbekend.

De *brandmeesterstokjes* vertonen weer een andere categorie van dezelfde oorsprong. De grote brandmeestersstok van Oterleek (N.H.) is vermaard, die geregeld „gestolen” wordt. In het museum te Zandijk is ook nog een aanwezig, evenals in het Nederlands Openluchtmuseum te Arnhem, volgens welwillende mededeling van de conservator de heer *Thijs Mol*. Dit exemplaar is geborgen in een bruin geschilderd cilindervormig etui van 6½ cm lang en 2.75 cm doorsnede. Hierop tweemaal het wapen van Amsterdam met kroon, zonder schildhouders, in kleuren en vergezeld in de heraldisch rechter bovenhoek van een W, heraldisch links het nummer 31, heraldisch rechts onder een S idem links een B. Geen gegevens over herkomst bekend. Dit is dus een klein exemplaar, soortgelijk aan de makelaarsstokjes.

Enige brandweerstokken (groot) zijn o.m. ook nog aanwezig in het museum te Kampen.

Soortgelijke stafjes of stokjes zijn ook bekend van het *zakkenragersgilde*. En dan geeft *G. N. de Stoppelaar* in: *Het schuttersgilde van de Edele Handboog Confrerie van St. Sebastiaan te Middelburg schuttersgildestafjes met afbeeldingen*.

Tenslotte kan ik nog de aandacht vestigen op het voorkomen van *deurwaardersstaafjes* o.a. dat van *Thomas Robijn*, deurwaarder van het Hof van Holland. Dit staafje had hij in de hand, toen hij in 1672 *Cornelis de Witt*, ruwaard van Putten, te Dordrecht gevangen nam. Nr. 3947 Cat. der Tent. v. Nederl. Oudh. en Merkwaardigh. in de Prov. Zd. Holl. voorhanden gehouden te Delft Julij-Augustus 1863, blz. 164.

Alvorens dit artikel te beëindigen dient nog gewezen te worden op de oude benaming „hamei(de)” (hameede, amede, amede, hameye, homeye; Verdam) voor een soort hekwerk, in wapens voorkomende als drie (verkorte) dwarsbalken, bijvoorbeeld in het wapen van Meppel en daar zeer beslist *niet* te beschrijven als „turven”¹⁾, tevens voorgesteld als drie (versmalde) palen, of waarvan de middelste breder is afgebeeld dan de beide buitenste (Ameide, Zuid-Holland).

De betekenis is hier: Tolboom, afsluitboom, slagboom, hekwerk om een bepaalde ruimte of gebied, *rechtsgebied* af te sluiten en aangebracht op de grens daarvan, grensboom. Ook hier wederom hetzelfde, verband houdende met het recht, rechtsgebied. Het kan niet missen of al die verschillende soorten van stokken, staven en palen kunnen teruggebracht worden tot het begrip van het (ge)recht.

En met deze ruim 25 verschillende soorten van stokken, staven en palen meen ik wel het oorspronkelijk rechtskarakter van de stok, staf en paal in zijn verschillende verschijningsvormen in het licht te hebben doen treden, óók wat betreft ten aanzien van het *makelaarsstokje* en hiermede meen ik tevens gevoeligelijk dit onderwerp te kunnen besluiten.

Doorn, „De Nijencamp”.

¹⁾ Er is sprake van, dat men de oude benaming van „hamayden” in het wapen van Meppel officieel wil veranderen in „turven”, wat m.i. beslist onjuist is en waarbij men de historie van dit wapenbeeld geweld aandoet, niettegenstaande het turfand. Hier is namelijk wel degelijk sprake van een oude gerechtelijke afsluiting, waarover geschreven werd in de plaatselijke pers. Het is dan ook te hopen, dat men terwille van de historie en de karakteristieke oude benaming, de beschrijving „hamayden” in het wapen van Meppel zal blijven handhaven! Np.

NASCHRIFT.

Bij het afdrucken was Ir *Th. P. E. de Klerck* te Winschoten nog zo vriendelijk mij attent te maken op het gestelde in het werk van *H. van Malsen*: „Geschiedenis van het Makelaarsgild te Amsterdam 1578—1933”, uitg. 1933 bij *W. ten Have* aldaar.

Het t.a.p. gestelde op blz. 41, e.v. brengt niet direct verandering in mijn visie, integendeel ook hier is m.i. aannemelijk, dat wij uiteindelijk te doen hebben met het al of niet opzettelijk, bewust of onbewust overnemen van een oeroude traditie, zij het dan vervormd en aangepast aan de eis van de tijd, zoals in mijn voorafgaande bijdragen in „Gens Nostra”, 1954, 107—111, id. 1955, 2—5 en 146—147 werd uiteengezet en verklaard. Het „wezen” blijft de „fetuca”, zij het dan herzien.

Tenslotte, ook de *tamboer-majoorstaf* kan tot dit begrip worden teruggebracht, zijnde de eerste- of oppertamboer, de leider die het recht van zeggen heeft, *waardigheidsrechtsteken*, evenals het *makelaarsstokje*. Np.

TIJDSCHRIFTENREVUE

(Administrateur voor de lopende Jaargangen: *J. J. G. Kranen*, Bergsingel 196a, Rotterdam)

Uit de familieverenigingen ontvingen wij:

„*Den Aller*”, orgaan der familie *Van Aller*, 3e Jrg, no 2, Mei 1955, met familieberichten.

„*Nijs fan'e „Hoekema-Stifting*”, Nümen 10, Sept. 1955, over femylje-dagen to Huzum en Heemstede; Kroniek van de familie.

De Brabantse Leeuw, Jrg. 4, no. 10, Oct. 1955: *F. A. Brekelmans*: Het Oud-Zundertse geslacht Van den Lare; *B. de Roy van Zuidewijn*: Stoppaerts; *A. v. B.*: Het testament van Jouffr. Anna de Hornes; *J. A. W. Swane Wzn.*: Guljé (Ghulen), etc.

De Limburgse Leeuw, Jrg. 4, no. 1, Sept.-Oct. 1955. *Jan Verzijl*: Genealogiën van Venlose Schepenfamilies. Duycker; *Th. G. A. Bos*. Aantekeningen betreffende een dertigtal Maastrichtse huisnamen 1502—1624.

Bij dit nummer is gevoegd een ledenlijst en de index bij de 3e Jrg.

De Nederlandsche Leeuw, 7e Jrg. No 10, Oct. 1955: *Ir W. J. Hoffman J. J.zn* †; *Gerrit Jan Honig* †; *Mr. J. W. B. M. van Roosmalen* †; Archivum Heraldicum; *N. P. Blok*. Iets over Naamkunde en Genealogie; *Mr. Dr. J. C. Maris van Sandelingen-ambacht* Harmonische hantering van oud-vaderlands adelsrecht in deze tijd; *W. A. Wijburg Jr.* De Kamper burgemeester Albert van der Hell en zijn familie te Amersfoort en Zwolle; *W. A. van Rijn*. De oudere generatieën van het geslacht Van der Staal. Bijgevoegd Bijblad Oct. 1955. *Steenberghe*.

De Stichtsche Heraut, 2e Jrg. No. 5, Sept. 1955: Verenigingsmededelingen; *W. Eldering-Niemeijer*. De Plompotorengracht en haar bewoners van 1552—± 1800; *Joh. Zandleven*. Van Schevichaven; Trouwboek Gorinchem.

Ons Voorgeslacht, 10e Jrg. No. 55, Sept.-Oct. 1955: *C. W. Timmer*. Kwartierstaat Herm. Corn. Timmer; *T. van der Loos*. De nakomelingen van Adam Harel; *G. Meyer*. Het geslacht Van Driel; *A. E. Leeuwangh*. Het geslacht Leewangh.

Ons Amsterdam, 7e Jrg. No. 9, Sept. 1955: *Henk van Laar*. De kleinste poen van Mokum; *Mr. R. de Waard*. Het pierement; *A. M. van de Waal*. De oudste bankbiljetten van de Nederlandsche Bank.

Idem, 7e Jrg., no. 10, Oct. 1955. *C. M. de Jong*: Amsterdam als centrum van oude en nieuwe Walvisvaart in Nederland; *J. M. Guykens*: De Van Boerlestraat en omgeving; *v. d. W.* De Nieuwe brug bij Schellingewoude; *G. M.* Restauratie van percelen in de binnenstad; Bij Misset's tachtigste verjaardag; *H. W. Alings*. Amsterdam in Den Briel.

It Beaken, Jrg. XVII No. 6, Okt. 1955: *Dr O. Postma*. Doorp en Pleatsen; *Mr. K. de Vries*. Stad en Sibbe; *T. Hoekema*. Aldste biwüs fan Snitser stedfrysk.

Met gansen trou, 5e Jrg., no. 9, Sept. 1955. *P. Breugelmans*: Rentmeester Verheyen-Bakhoven; Herpt; Drunen; *B. W. van Schijndel*. Het geslacht Van den Heuvel te Nieuwkuyk en zijn oorsprong.

Orde van Sint-Jan, 6e Jrg. No 25, Oct. 1955: Mededelingen van het Kapittel; *L. J.* De Orde van Sint Jan te Utrecht.

Het Oude Land van Loon, Jrg. X afl. IX, Juli-Aug. 1955: *Dr. J. Michels*. Het onderwijs te Wellen; *Dr. A. Malcorps*. De Beethovens uit Limburg en Brabant; *M. H. Baillien*. De commissaris van de Prinsbischoep te Tongeren.

Oostvlaamsche Zanten, 30e Jrg. No. 5, Sept.-Oct. 1955: *A. van Hogeland*. Moord door magie; Huldebetoon *Mr. J. Vermeulen*.

The genealogist's Magazine, Vol. 12 No. 3, Sept. 1955: *Sophia W. Rawlins*. Juliana Coningsby and Her Kinsmen; *W. H. Challer*. Sir James Earle Percival Pott; Cambridge University Society of Genealogists; *Cregoe Nicholson*. Some early emigrants to America.

Adler, Mai-Juni 1955, 73. Jrg. 3. Band, 15. Heft. *Hanns Jäger-Sunstenau*: Entwicklung genealogischer und heraldischer Forschung in Österreich; *H. A. Mansfeld*: Kunst und Kunstgewerbe in den unadeliger Verlassenschaften des Obersthofmarschal-Gerichts von 1763—1783; *P. R. Zander ter Maat*. Zur Genealogie der Grafen Straetman.

Senftenegger Monatsblatt, III Band Heft 2. Juni 1955: *K. F. von Frank*. Schlegel von Gottleben; Adelsentactzungen.

Deseret, genealogisches Mitteilungenblatt der Genealogischen Gesellschaft der Kirche Jesu Christi der Heiligen der letzten Tage, 1. Jrg. Heft 9, August 1955. Ahnensubkartei; An diesen Linien arbeiten wir; Sammlung pommerscher stammreihen Lassahnspruth; Quellen die nicht unbenutzt bleiben sollten.

Deutscher Hugenotten-Verein. Mitglieder-Verzeichnis nach dem stande vom 1. Sept. 1955.

Monatshefte für evangelische Kirchengeschichte des Rheinlandes, 4. Jrg. Heft 9—10, 1955: Prof. *D. Maurer*. Der Augsburgische Religionsfriede und die Rheinlande; Dr *K. Wülfrath*. Keetmanshoop; u.s.w.

Familie und Volk, 4 Jrg. Heft 4. Juli-Aug. 1955: Dr *G. Roesler*. Genealogischer Längsschnitt durch die Geschichte des Abendlandes; *J. Raimar*. Friedrich von Schillers Ahnen mütterlicherseits; Dr. *W. Huschke*. Weimarer Ratsgeschlechter des 16. und 17. Jahrhunderts.

Mitteilung des Herold, No. 40, Mai-Juni 1955. Bericht über Sitzungen und Versammlung.

Hessische Familienkunde, Band 3 Heft 7, 1955: †*Kurt Erh. von Marchtaler*. Die Stammeseinheit der Plouquet in Wetzlar und Wohferhorn mit den Bloquet in Alsfeld und den Blucke in Laasphe; Nassau- und Hessen-Blut in allen heutigen Regenten Europas, u.s.w.

Die Laterne, VII, 1955, 7/10: Zwei Jubiläen; Nochmals Richardis; *Paul Melchers*. Rheinisch-westfälische Familiennamen, u.s.w.

Zeitschrift für Niedersächsische Familienkunde, Heft 4 und 5, Juli, Sept. 1955, 30 Jrg.: *Hans Bruhn*: Hamburger Studenten auf der Universität Göttingen 1734—1837; Das Grundbuch von Neustadt am Rübenberge 1610—1663; Die Rotsmühle zu Lüneburg; u.s.w.

Norddeutsche Familienkunde, 4. Jrg. Heft 4, Juli-August 1955: Musterungsrollen des Amtes und der Stadt Neustadt a. Rbg. von 1599; Namen aus Solzhemmendorf 1684; u.s.w.

Ostfriesland Jahrgang 1955. 3. Heft. Den Gästen des Friesentages zum Grusz; *G. D. Ohling*. 30 Jahre Ostfriesische Sippenforschung; Dr *J. König*. Sammlungen zur Genealogie friesischen Geschlechter in der Niedersächsischen Landesbibliothek Hannover; *G. Brawe*. Joachim von Brawe.

Mitteilungen der Westdeutschen Gesellschaft für Familienkunde E. V. Band XVI, Heft 7, Jrg. 42, Heft 2, 3, 4, April, Juli, Oktober 1954; Band XVII, Heft 1, 2, 1955. Mitgliederverzeichnis 1939, 1954.

Beiträge zur Westfälischen Familienforschung Band XIII, Heft 2, 1954: *Fr. von Klocke*. Die gentilizische Gesinnung und der Filiationsbeweis mit Aufschwörung beim Erbsälzertum von Werl; Dr *Fr. Flaskamp*. Zur Geschichte der Rhedaer Richterfamilie Husk.

Oct. 1955

W. R.

VRAGENRUBRIEK

Deze rubriek staat ten dienste van een ieder, die met zijn onderzoek is vastgelopen, dan wel diegenen, die met andere personen verbinding zoeken op genealogisch en heraldisch gebied.

De vragen zijn uitsluitend in te zenden aan de Redacteur van Gens Nostra, Postbus 976, Amsterdam-C.

Deze rubriek is uitsluitend voor leden der N.G.V., die zich reeds desbetreffend met de **Contact-dienst in verbinding stelden.**

LXXXV. SPRANCKHUIJSEN.

Gegevens: *Nicolaas Spranckhuijsen*, gehuwd te Delft 20 Dec. 1716.

Vraag: Waar is hij geboren en wanneer?

Opmerkingen: Waarschijnlijk heette zijn vader *Gerrit Spranckhuijsen* en zijn moeder *Anna van der Hoeven*.

Gegevens: *Anna van der Hoeven* stierf als weduwe van *Gerrit Spranckhuijsen* te Delft op 13 Aug. 1736. Liet na 3 mondige kinderen, welke vermoedelijk waren genaamd *Nicolaas*, *Leendert* en *Elisabeth (Lijsbeth)*.

Vraag: Waar en wanneer is *Anna v. d. Hoeven* geboren en wie waren haar ouders?

Vraag: Waar is *Gerrit Spranckhuijsen* geboren en wanneer? Wie waren zijn ouders?

Opmerkingen: Volgens Delftse gegevens woonden v.n. *Anna van der Hoeven* en *Nicolaes Spranckhuijsen* en ook nog diens zoon *Gerrit Spranckhuijsen* allen op: In 't Vrouw Juttenland te Delft.

Ik ben belangstellend of deze familie afstamt van Ds *Dionysius Spranckhuijsen* en diens Vader Ds *Thomas Spranckhuijsen*. Ds *Dionysius Spranckhuijsen* stond als predikant te Delft van 1625—1650. Daarvóór in Woudrichem.

VAN ALPHEN.

Gegevens: *Gerrit van Alphen*, van 1689—1697 Molenaar aan de Haar bij Kockenge (Utr.), gehuwd met *Josina van Bokhoven*. Wordt Burger van Utrecht in 1697.

Vraag: Waar en wanneer is *Gerrit van Alphen* geboren en wie waren zijn ouders. Waar en wanneer is *Josina van Bokhoven* geboren en wie waren haar ouders? Waar en wanneer zijn beiden gehuwd?

Opmerkingen: De eerste zoon van dit echtpaar heette *Paulus*; ook hadden zij een dochter met de Brabantse voornaam *Catalijntie*. In 1624 was er een *Jacob van Bokhoven Commissaris* te Bodegraven. Dit is niet zo ver van Kockenge. Zou er in het Molenaarsgildeboek enig licht zijn te vinden? Alle aanwijzingen en gegevens aangaande deze families gaarne tegemoetziend, aan het adres Ds *E. van Alphen Az*, Naripan 63, Bandung, Indonesia.

E. VAN ALPHEN Az., Geredja Advent, Ambon, Indonesia.

LXXXVI. VAN THIEL.

a. *Johanna Wilhelmina (van) Thiel*, geboren te Middelburg, omstreeks 1777, huwde 29-1-1808 te Goes (gereformeerd) met *Pieter de Ridder* (weduwnaar van *Leuntje Haasdonk*, ged. Cortgene 25-1-1750 als zoon van *Hendrik de Ridder* en *Maria Imans*, overl. Goes 20-2-1816).

Gevraagd: geboortedatum, datum en plaats van overlijden, en voorgeslacht van *J. W. (van) Thiel*.

b. BOGAARDS.

Elisabeth Johanna Bogaards, geboren omstreeks 1775 (te Middelburg?) overl. Middelburg 7-5-1826, huwde te Middelburg (geref.) (ondertrouw 1-12-1792) met *Johannes Bernardus Cremer* (ged. te Breda 16-9-1750, als zoon van *Johan George Cremer* en *Maria Vercer*, overl. Middelburg 5-4-1828).

Gevraagd. geboortedatum en voorgeslacht van *El. Joh. Bogaards*.

c. STUTEN.

Zacharias Stuten, geb. pl.m. 1734, huwde Nijmegen 3-10-1759 (ondertrouwd Deventer 15-9-1759) als extra-ordinaris ingenieur met *Petronella Jacoba van Hoogstraten* (ged. Nijmegen 13-10-1723 als dr. van *Jacob van Hoogstraten* en *Anna Maria Vonk*), sterft Arnhem 29-6-1797 als kolonel-directeur der genie.

Gevraagd: geboortedatum en plaats en voorgeslacht van *Z. Stuten*.

De gegevens die ik zelf bezit, stel ik gaarne ter beschikking.

JAC. R. W. SINNINGHE D.H., Kortenaerlaan 31, Breda.

LXXXVII. PRINS.

Te Den Helder huwden op 17 Nov. 1733 *Willem Cornelisz. Prins en Neeltje Pieters Dekker. Willem Corn. Prins* overleed te Den Helder 2 Juli 1777. Waar en wanneer werd hij geboren/gedoopt en wie waren zijn ouders?

Zijn zoon *Cornelis Willemsz. Prins* huwde te Den Helder 15 Maart 1761 met *Maartje Hendriks Voogt*. Waar en wanneer werd hij geboren/gedoopt?

Bestaat er verwantschap tussen de geslachten *Prins* te Den Helder en Huisduinen?

Wie kan verdere inlichtingen over bovengenoemde personen *Prins* en hun voorouders verstrekken? Alle gegevens *Prins* zijn welkom, ook van elders.

Dr Ir H. J. PRINS, Ceintuurbaan 17, Hilversum.

LXXXVIII. JONKHOUT.

Wie kan mij inlichtingen en gegevens verstrekken over sergeant *Christoforo Jonkhout* die omstreeks 1850 naar Curaçao is vertrekken. Hij huwde daar met *Maria Rudolphina Martijn*.

De Krijgsgeschiedkundige afdeling van de Generale Staf te den Haag kan mij geen nadere gegevens verstrekken. Ook gegevens over het geslacht *Jonkhout* voor 1850 woonachtig te Haarlem en voor 1708 te Amsterdam zijn van harte welkom.

Eventuele andere inlichtingen over naamdragers *Jonkhout* waar en wanneer, hoe onbeduidend ook, worden onder grote dank aangenomen.

L. J. JONKHOUT, Bredeweg 57, Limmel (L.).

LXXXIX. ALOSERIJ.

Gevraagd gegevens omtrent de naam *Aloserij, Alosserey, Alooserey* enz.; alle gegevens zijn welkom. Alsmede de herkomst van deze naam.

H. ALOSERIJ, Prins Hendriklaan 36, Zeist.

LXXXX. HUURDEMANN.

Graag verdere gegevens van *Dirk Huurdemann*, geb. ca. 1751; op 23.10.1796 is hij voor het gerecht te Hamersveld geweest, waar hij in de R.K. Kerk is gehuwd met *Willempje Dirks van der Horst*. Hij was eerder gehuwd met *Aaltje Hendricks van Esvelt*.

Mevr. HAMEL, Kerkstraat 32, Monnickendam.

LXXXXI. OLIJ.

Wie kent nadere bijzonderheden betr. *Pieter Oly* (ook wel geschreven *Olij*) die van 1658—1684 notaris te Graft is geweest?

J. C. OLIJ, Postbus 17, Bilthoven.

LXXXXII.

Gevraagd gegevens betr. de voorouders van:

Willem van Asperen, geb. 7 Dec. 1835, Alblasserdam;

Leendert Smit, geb. 1834, Alblasserdam;

Jasje Blokland, geb. 1835, Sliedrecht;

Delia Musman, geb. 6 Febr. 1779, Amersfoort;

Geertuida van Puffelen, geb. 10 Juli 1815, Middelburg;

David van der Kreeke, geb. plm. 1835, Walcheren, gehuwd met *Cramer*.

Gegevens betreffende huwelijk en nakomelingen van *Johannes Christoffel Cramer*, gedoopt 3 Maart 1771 te Nijmegen. Vermoedelijk gehuwd met *Theodora Blende*.

H. J. CRAMER, Kamp „Papenvoort“, Rolde (Dr.).

LXXXXIII. OCKERSE.

Gevraagd voorgeslacht van *Willem Jansz. Ockerse*, afkomstig uit Honkoop, gehuwd te Reeuwijk, 30 Oct. 1728 met *Marrigje Cornelis van der Werf*.

Is er verband tussen deze Zuidhollandse familie *Ockerse* en de Zeeuwse van die naam?

J. Okkersen, Fuchsiastraat 136, 's-Gravenhage.

LXXXXIV. CRAMER.

a. Gegevens gevraagd betreffende *Cornelis Cramer*, gehuwd met *Lena Souverein*; hun dochter *Neeltje Cramer* wordt te Noordwijk, 26 Dec. 1810 geboren.

b. Gegevens gevraagd betreffende de families *Questro, Dubbelaar, Cramer, Van C(K)ampen, Van der Wiel* en *Souverein*.

De Redactie van G. N., Postbus 976, Amsterdam.